

Aan de Minister-president,
minister van Algemene Zaken
Mark Rutte
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Aan de Fractievoorzitter van de PvdA
Tweede Kamer der Staten Generaal
Diederik Samsom
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 29 Januari 2016

Geachte heer Rutte, geachte heer Samsom

Met belangstelling lazen wij in de Volkskrant d.d. 28 januari het interview waarin de heer Samsom het 'plan Samsom' presenteerde om het Europese vluchtelingenvraagstuk op korte termijn aan te pakken. Als mensenrechten- en hulporganisaties actief in Nederland, langs de routes die vluchtelingen afleggen en in de regio waar meer dan 90% van de Syrische vluchtelingen worden opgevangen, delen wij uw zorgen over de voortdurende crisis waar de EU maar geen vat op lijkt te krijgen. Ook delen wij uw mening dat voor het vinden van oplossingen onconventionele ideeën niet geschuwd moeten worden.

Uw plan lijkt er echter meer op gericht een antwoord te zoeken voor de onmacht van de EU in deze kwestie, dan om een oplossing te vinden voor de erbarmelijke situatie waar vluchtelingen zich in bevinden. Wij zijn bezorgd over de consequenties van de door u gepresenteerde plannen voor vluchtelingen in de regio en degenen die naar Europa willen reizen.

Wij begrijpen dat het plan zich nog in ontwerpfase bevindt en dat het de bedoeling is dat ambtenaren uit verschillende EU-landen de ideeën verder gaan uitwerken. Wij voorzien hierbij een aantal forse knelpunten waar wij u graag op willen attenderen, in de hoop dat het uiteindelijke plan niet zal resulteren in verdere humanitaire ellende en schending van mensenrechten. Graag lichten wij deze knelpunten verder aan u toe.

Het plan gaat ervan uit dat de EU Turkije binnenkort als veilig derde land kan bestempelen, zodat het mogelijk is om asielzoekers naar Turkije terug te sturen. Dat kan volgens EU-regels echter alleen als Turkije het Vluchtelingenverdrag goed uitvoert, met een deugdelijke asielpcedure. Amnesty International berichtte afgelopen december echter dat Turkije vluchtelingen detineert en deporteert naar Syrië en Irak. Ook de mate waarin Turkije voorziet in adequate voorzieningen zoals het recht op toegang tot werk, is beperkt. Wij dringen er op aan dat bij een uitbreiding van de samenwerking met Turkije de rechten van vluchtelingen en asielzoekers voor op staan.

Grote zorgen hebben wij over het per kerende veerboot terugzenden van vluchtelingen. Asielzoekers moet individueel de kans worden geboden om uit te leggen waarom in hun geval Turkije niet veilig is. In de huidige situatie in Griekenland lijkt dergelijke zorgvuldigheid echter niet gegarandeerd. Het risico bestaat dat de EU handelt in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en jurisprudentie van het Europees Hof. Ook de Europese Commissie liet vandaag al weten dat Europa nooit aan *push-backs* zal meewerken.

Hoeksteen van het plan is de creatie van een veilige en legale route voor vluchtelingen, namelijk de hervestiging van maximaal 250.000 vluchtelingen per jaar. Wij juichen dat uiteraard van harte toe. Echter, die route bestaat al, maar wordt nu door Nederland en andere Europese landen nauwelijks gebruikt: het hervestigingsprogramma van de UNHCR voor de meest kwetsbare vluchtelingen. De UNHCR heeft becijferd dat 460.000 Syrische vluchtelingen in de regio in andere landen opgenomen zouden moeten worden. Vooral nog is nog niet een derde van de benodigde plaatsen toegezegd laat staan ingevuld. We vragen ons af hoe de plannen voor een kopgroep van Europese landen die 250.000 mensen opneemt, zich verhouden tot het UNHCR-programma. Bovendien verbindt het plan het laten overkomen van vluchtelingen aan de mogelijkheid om asielzoekers die op eigen gelegenheid komen, terug te sturen. Een dergelijke voorwaarde stellen aan hervestiging is geen duurzame manier om de druk op de regio te verlichten. Op basis van dit plan zal per saldo het aantal vluchtelingen in de regio alleen maar toenemen.

De ondertekenende organisaties zullen direct de gevolgen daarvan ondervinden, in de vorm van nog vollere vluchtelingenkampen, nog onveiligere routes, nog meer mensenrechtenschendingen en nog minder middelen voor vluchtelingen om te kunnen overleven in de regio. Op korte termijn vrezen wij een bloeiende handel voor smokkelaars, die vluchtelingen die nu nog snel, voor de grenzen dicht gaan, naar Europa willen komen, een peperdure en levensgevaarlijke reis kunnen verkopen.

De plannen zoals nu bekend bevatten naar onze overtuiging serieuze internationaalrechtelijke, mensenrechtelijke en humanitaire risico's.

Graag zouden wij dan ook met u nader in gesprek gaan om deze problemen toe te lichten en onze bijdrage te leveren aan een werkelijke oplossing van de problemen van vluchtelingen in de regio, onderweg en in Europa.

Wij zien uit naar uw uitnodiging.

Met vriendelijke groet,

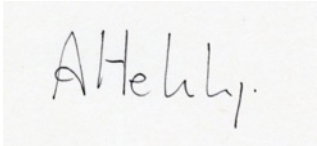
Farah Karimi, Oxfam Novib

Eduard Nazarski, Amnesty International

Arjan Hehenkamp, Artsen Zonder Grenzen

Ariana de Jong, Dokters van de Wereld

Evert Jan Hazeleger, Kerk in Actie

Pim Kraan, Save the Children

Tineke Ceelen, Stichting Vluchteling

Dorine Manson, Vluchtelingenwerk Nederland

Kris Pollet, de European council on refugees and exiles

Kris Pollet